

4. Слободанюк Л. Свобода людини: індивідуальний та соціальний виміри : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.03 «Історія філософії» / Л. М. Слободанюк. – Львів, 2007. – 22 с.
5. Філософський енциклопедичний словник / За ред. В. Шинкарука. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
6. Філософський словник / За ред. В. Шинкарука. – 2 вид., перероб. і доп. – К. : Головн. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
7. Фромм Э. Бегство от свободы / Эрих Фромм. – М. : АСТ, 2009. – 125 с.

REFERENCES

1. Gritsa, Yu. (2011), "The phenomenon "freedom" as an attribute of individual and social life", *Naukovi zapiski Kyivskogo universitetu turizmu, ekonomiki ta prava: Collected works. – Series: Philosophy of science, Iss. 9.* – pp. 280–297.
2. Kramar, T. (2010) "The dialectic of individual and social in the phenomenon of personsl freedom", *Visnik KNTEU, no 3*, pp. 86–91.
3. Polozhiy, Ye. (2015), *Ilovaysk: rozpovidi pro spravzhnikh lyudey* [Ilovaysk: stories about real people], Folio, Kharkiv, Ukraine.
4. Slobodanyuk, L. (2007) "Human freedom: individual and social dimensions": Thesis abstract for the degree candidat of Philosophical Sciences (Ph.D.), specialty: 09. 00. 03, Lvov, Ukraine.
5. *Filisofskiy entsiklopedichniy slovnik* [The philosophical Encyclopedic Dictionary] (2002), Abris, Kyiv, Ukraine.
6. *Filisofskiy slovnik* [The philosophical dictionary] (1986), Kyiv, Ukraine.
7. Fromm, E. (2009) "Escape from freedom", AST, Moskow, Russia

УДК 82.09.06

ДАЛЕКТИКА ІСТОРИЧНОЇ ВИПАДКОВОСТІ ТА ІСТОРИЧНОЇ ЗАКОНОМІРНОСТІ В АЛЬТЕРНАТИВНО-ІСТОРИЧНИХ ТВОРАХ

Поліщук О.Л., к. філол. н., викладач

*Чорноморський національний університет імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10, м. Миколаїв, Україна*

olenka-curly@yandex.ru

У статті проаналізовано зв'язок категорій "історична випадковість" та "історична закономірність" у філософії художньої альтернативістики. Актуальність дослідження зумовлена посиленням інтересом до альтернативного розвитку історичних сценаріїв та потребою здійснити аналіз взаємозв'язку історичної випадковості та історичної закономірності в альтернативно-історичних творах.

Ключові слова: альтернативно-історичні твори, історична випадковість, історична закономірність, філософський аналіз.

ДАЛЕКТИКА ИСТОРИЧЕСКОЙ СЛУЧАЙНОСТИ И ИСТОРИЧЕСКОЙ ЗАКОНОМЕРНОСТИ В АЛЬТЕРНАТИВНО-ИСТОРИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЯХ

Полищук О.Л.

*Черноморский национальный университет имени Петра Могилы
ул. 68 Десантников, 10, г. Николаев, Украина*

В статье проанализирована связь категорий "историческая случайность" и "историческая закономерность" в философии художественной альтернативістики. Актуальность исследования обусловлена повышенным интересом к альтернативному развитию исторических сценариев

и необходимостью сделать анализ взаимосвязи исторической случайности и исторической закономерности в альтернативно-исторических произведениях.

Ключевые слова: альтернативно-исторические произведения, историческая случайность, историческая закономерность, философский анализ.

DIALECTICS OF HISTORICAL ACCIDENT AND HISTORICAL PATTERNS IN AN ALTERNATIVE-HISTORICAL NOVELS

Polishchuk O.L.

Petro Mohyla Black Sea State University in Mykolaiv

68 Desantnikov str., 10, Mykolaiv, Ukraine

Analyzed a relationship of categories “historical accident” and “historical pattern” in philosophy of alternative historical fiction. Relevance of the research is caused by increasing interest to alternative historical developed scenarios and necessity to analyze the relationship between historical accidents and historical patterns in alternative historical works. The study of alternatively historical works of foreign and national authors confirms that modeled historical process peculiar dialectical interpenetration of patterns and accidents, they are combined in each historical phenomenon or every historical phenomenon. That which at one level of development in a single system of relations emerges as accidental phenomenon, however, at a different level of the historical process in another system of relations emerges as a natural. Accidental events in one relation emerge logical and natural in the other. To understand and study the dialectic of accidents and patterns in alternative historical fiction it is important to realize the philosophical understanding of these categories relationship. Firstly, the to the development of any historical process influence random phenomena and natural phenomena. Secondly, due to accidents and regularities, interconnection of their producers determined development of all historical events and therefore alternative historical. Thirdly, in particular timespace among a considerable number of accidents, which are included in pattern there is always a most important accident which crucially affects the development of certain historical events. From such understanding of accidents and patterns in the alternative historical world modeling proceeds task of careful study of the nature of the categories where writers often build bifurcation in their works. To solve this problem the researcher can use the method of philosophical analysis based on categories of accidents and patterns. The advantage of this method is in fact that the researcher will be able to distinguish the contradictions which exist between accidents that can have a direct impact on alternative historical bifurcation; help to determine the most severe contradictions and thus reveal the creative idea of the writer to change the current reality into alternative. This methodology allows to analyze the strength of the causes and conditions connections for the emergence this or that accident for further alignment of regular chain of alternative and historical process.

Key words: alternative historical works, historical accident, historical pattern, philosophical analysis.

Доля людини і всього людства часто залежить від багатоманітності прихованих обставин, які ми не змогли своєчасно розгледіти. Майже всі альтернативно-історичні твори побудовані за принципом припущення, що базується на втрачених можливостях, насамперед історичної випадковості. Ретроспективний погляд письменників порушує проблему історичної випадковості в художній альтернативістиці.

Науковці по-різному тлумачать категорію “історична випадковість”. Одним із перших у ХХ столітті розглянув нетривіальну концепцію історичної випадковості з методологічного погляду французький філософ Р. Арон. Мислитель розумів випадковість як “одночасну можливість досягнути іншу подію і неможливість дедуциувати подію із всієї попередньої ситуації” [1, с. 408]. При цьому Р. Арон зауважував, що одну й ту саму подію можна розглядати і як випадкову, і як закономірну, зважаючи на те, з якого кута зору це робити. Доконана випадковість не може мати характер бажаної чи небажаної волі людини. На те вона й випадковість, що її ніхто не очікував і на результат якої ніхто не сподівався. Більшість дослідників під випадковістю традиційно розуміють “зіткнення незалежних закономірностей”. Цю традицію розуміння випадковості започаткував ще в ХІХ столітті французький математик і філософ А. Курно: “Ми називаємо випадковими (fortuits) або результатами випадку (hasard) такі події, які викликані поєднанням явищ, що належать до незалежних ланцюгів у загальному порядку причинності” [2, с. 73]. Розглядаючи випадковість як перетин незалежних каузальних ланцюгів, що належать до незалежних

систем і керуються різними закономірностями, О. Бочаров зазначав, що “випадковим буде такий вплив однієї події на іншу, який, по-перше, є результатом акту вільної волі будь-якого суб’єкта, але не є її метою, по-друге, не є стійким, повторюваним зв’язком” [3, с. 120].

Проблема зв’язку історичної випадковості та історичної закономірності в художній альтернативістиці залишається малодослідженою. Актуальність дослідження зумовлена посиленням інтересом до альтернативного розвитку історичних сценаріїв та потребою здійснити аналіз взаємозв’язку історичної випадковості та історичної закономірності в альтернативно-історичних творах.

Мета цієї статті – проаналізувати зв’язок категорій “історична випадковість” та “історична закономірність” у філософії художньої альтернативістики.

Категорія “історична випадковість” є неоднозначною через те, що для когось окремих випадок може бути неочікуваним, а для когось ця сама подія є цілком закономірною. Часто в одному творі подія для різних літературних персонажів може мати характер випадковості та закономірності одночасно. У своєму творі “Убити фюрера” О. Курильов також моделює випадкову зустріч одного з головних героїв із Адольфом Гітлером: “Нижегородський зробив крок назустріч. – Ви Адольф Гітлер? – Так, – відповів хлопець, відсахнувшись. Він закашлявся і почав недовірко розглядати чепурно вдягненого пана, що загородив йому шлях. – Дівоче прізвище вашої матінки Пецль? – Так, – протягнув він здивовано, – Клара Пецль. А у чому справа? Хто ви такий? – Дозвольте відрекомендуватися: Вацлав Пікерт, адвокат. Гітлер зморщився. Чи то йому не сподобалося слов’янське ім’я, чи то він не чекав добра від адвокатів і не любив цю братію. – Чим зобов’язаний? – глухо спитав хлопець. – Вас розшукує ваш американський родич Отто Лідбітер, двоюрідний брат вашого діда Георга. Він поїхав до Америки задовго до вашого народження. – Наскільки я знаю, у мене немає ніяких родичів в Америці, – невпевнено пробурмотів Гітлер. – Але ви син Алоїза Гітлера, вродженого Шиккульгубера? Народились двадцятого квітня вісімдесят дев’ятого року у Браунау-на-Інне? – Так, – хлопець явно був приголомшений звісткою, яка на нього звалилася” [4].

Ця нетривала зустріч та короткохвилинне спілкування засвідчує, що для Гітлера було дійсно неочікуваним і, можливо, випадковим саме те, що його розшукує невідомий дотепер двоюрідний брат діда. Але для Нижегородського ця зустріч стала не просто закономірною, а необхідною для реалізації його планів щодо усунення Гітлера. Це саме той випадок, коли подія одночасно може бути і випадковою, і несподіваною, зважаючи на те, з якого кута зору її розглядати. І річ тут йде не про суб’єктивізм у чистому вигляді, а радше про системність історичного розвитку. О. Курильову у своєму змодельованому альтернативно-історичному сценарії все-таки вдалося усунути Гітлера з історичної арени. І хоча цього він досяг не прямо, а опосередковано й не за планом Нижегородського, автор твору наголошує на необов’язковості фатальної неминучості.

А. Гуревич також поділяє думку, що фатальної неминучості в історичному процесі не існує. Науковець вважає, що “з того, що ми називаємо випадковостями, і складається конкретна закономірність... історична закономірність не існує поза випадковостями” [5, с. 29]. Зважаючи на таке розуміння взаємозв’язку закономірності та випадковості, А. Гуревич дав власне визначення історичній випадковості: “випадковість на одному рівні в одній системі розвитку в той самий час є закономірністю на іншому рівні історичного процесу, в іншій системі відносин” [5, с. 26]. Для пояснення думки А. Гуревича візьмемо для прикладу оповідання Джеймса Морроу «Пліт “Титаніка»». В альтернативно змодельованому світі письменника загибель океанічного лайнера й разом із тим побудування великого плоту, що зміг помістити близько двох тисяч людей і провізію, радше щаслива випадковість, яка в Поточній Реальності могла стати історичною

випадковістю. Втілення в життя існування цього плоту зумовлене неабияким фартом, хоча автор твору й намагається детально зобразити об'єктивні чинники для реалізації задуму офіцерського складу щодо рятувальної операції пасажирів та членів екіпажу.

Разом із тим у Поточній Реальності аварія та загибель “Титаніка”, що потягли за собою великі людські втрати, можна вважати закономірністю, яка також зумовлена низкою об'єктивних чинників. По-перше, це велика наявність у північній Атлантиці айсбергів, попередження про які команда судна сприйняла не належним чином. По-друге, занадто пізно було помічено айсберг, що був прямо по курсу лайнера, а відтак швидко зманеврувати у такого великого судна фактично не було шансів. А по-третє, значній кількості загиблих сприяли безліч технічних і людських помилок. Відтак, спираючись на першопричини, через які сталася одна з найтрагічніших подій в історії людства, ми можемо говорити про її закономірні наслідки. Це ще раз підтверджує, що одна й та сама історична подія може виступати і як закономірність, і як випадковість, зважаючи, з якого кута зору на неї дивитися або в якій історичній системі її розглядати. У такому об'єктивному процесі взаємозв'язку закономірність може переходити у випадковість, і навпаки, тобто ці дві категорії можуть переходити одна в одну, міняючись місцями.

У художній альтернативістичі чимало прикладів, коли випадковість переходить у закономірність чи навпаки. При цьому щодо відношення закономірності до випадковості остання виступає як первинна форма виникнення першої. У творі В. Кожелянка “Дефіляда в Москві” Альтернативну Реальність побудовано на союзницьких відносинах Німеччини й України у протистоянні царству Московському під час Другої світової війни. Але постійна присутність у реципієнтів знання історичних подій Поточної Реальності на підсвідомому рівні викликає відчуття, що цей союз є історичною випадковістю. Одна й та сама подія в альтернативній системі письменника є закономірною, а в дійсно історичній – випадковою. Ця випадковість для Поточної Реальності цілком переходить у закономірність для Реальності Альтернативної.

Необхідно зауважити, що перехід випадковості в Поточній Реальності в закономірність Альтернативної Реальності несе на собі відбиток бажаного явища як виразника масової свідомості. Це й виправдовує письменника, який на папері переписує історичні події. У художній альтернативістичі випадкове виникнення історичного явища, удосконалюючись, закономірно переходить у сферу бажаного, яке завдяки стійкості набуває рис очікуваності. Відтак історична випадковість в альтернативно-історичному моделюванні виступає необхідною та неминучою. У подальшому, зважаючи на зміни історичних умов, необхідність може втратити свою неминучість, поступово повертаючись до первинної форми випадковості.

Необхідно зазначити, що закономірність не виступає в ролі фатуму. Її слід розуміти радше як певне співвідношення зовнішніх та внутрішніх чинників, які по-різному залежать від суб'єктивних чинників. Саме суб'єктивний фактор насамперед вирішує – бути чи не бути тій чи іншій закономірності. Як зазначав Ю. Лотман, історія “не є тільки свідомий процес, але вона і не тільки несвідомий процес. Вона є взаємною напругою того й того” [6, с. 344].

Категорії історичної випадковості та історичної закономірності невід'ємні одна від одної. Це дві діалектичні протилежності, які не можуть існувати одна без одної. Тому, досліджуючи альтернативно-історичні твори, розглядати окремо випадковість від закономірності, а тим більше протиставляти їх одна одній, не потрібно, бо це призведе до помилкових висновків щодо характеру змодельованості альтісторичного процесу. Між цими категоріями існує міцний зв'язок, котрий полягає в тому, що закономірність може складатися з безлічі випадковостей, разом із тим випадкове явище може переростати в певну закономірність.

Для розуміння та дослідження діалектики випадковості та закономірності в художній альтернативістиці необхідно усвідомлювати філософське розуміння взаємозв'язку цих категорій. По-перше, на розвиток будь-якого історичного процесу впливають і випадкові феномени, і закономірні явища. По-друге, саме завдяки випадковостям та закономірностям, взаємозв'язку їхніх продуцентів та причин детерміновано розвиток усіх історичних явищ, а відтак і явищ альтісторичних. По-третє, у конкретному часопросторі серед значної кількості випадковостей, із яких може складатися закономірність, завжди є найвагоміша випадковість, що вирішальним чином впливає на стан і розвиток певного історичного явища. Сучаснику часто важко виокремити найвагомішу випадковість серед безлічі менш впливових, через що залишаються непоміченими чинники, які мали б натякнути про майбутню появу історичного явища. І остання позиція, на якій ми вже неодноразово наголошували, у процесі взаємозв'язку історична випадковість може переходити в історичну закономірність і навпаки. Із такого розуміння випадковості та закономірності в альтернативно-історичному моделюванні світу впливає завдання уважного вивчення природи цих категорій, на яких письменники часто будують біфуркацію у своєму творі.

Для вирішення цього завдання дослідник може використати прийом філософського аналізу, що базується на категоріях випадковості та закономірності. Перевагою такого засобу буде те, що дослідник матиме змогу виокремити протиріччя, які існують між випадковостями, що можуть мати безпосередній вплив на альтісторичну біфуркацію; допоможе визначити найбільш гострі протиріччя, а відтак розкрити творчий задум письменника щодо зміни Поточної Реальності на Альтернативну. Ця методологія дозволяє простежити міцність зв'язків причин та умов виникнення тієї чи тієї випадковості для подальшого вибудовування ланцюга закономірного розвитку альтернативно-історичного процесу.

Серед великої кількості ймовірно можливих випадковостей, які зображують у своїх творах письменники, і дослідник, і звичайний реципієнт за допомогою філософського аналізу зможуть виокремити провідну випадковість, що відіграла вирішальну роль у тому чи тому альтісторичному явищі. Необхідно зазначити, що прийомом філософського аналізу послуговуються не тільки дослідники альтернативно-історичних творів: письменники користуються ним, моделюючи сюжети своїх творів.

Письменник повинен чітко усвідомлювати, що без дотримання субординації та координації зрозумілих ним способів зв'язку умов та причин, виокремлюючи найбільш активні та продуктивні зв'язки, альтернативно змодельований сюжет може постати як алогічний. А відтак реципієнт не буде сприймати історичні події як імовірно можливі, що суперечитиме самій природі альтернативно-історичних творів. Автори альтернативно-історичних творів самі створюють причини, умови та підстави для пояснення виникнення випадковостей чи закономірностей. Звичайно, письменники для надання своїм творам достовірності, логічності вводять у тло сюжету різноманітні квазідокументи та псевдонаукові джерела. Цим прийомом скористався у своєму оповіданні "Певне судження про Візантію" В. Казимир.

Автор додає дві географічні мапи, що унаочнює географічні докази існування Візантії. Сербський фантаст для надання реципієнтам враження логічності та достовірності суб'єктивної версії візантійського історичного процесу подає низку квазідокументальних джерел, що викликають іронію: "Серію переконливих статей написав хан-самоук мета- й астрофізик Лойо Кокош'як, "Візантія, за і проти", "Чого хочуть Палеологи?", "Наскільки Гете обманює" (у продовженні) – "Містра – мустра", "Ісландія – талосократія до Крита?" та ін., усі в "Бранковій зорі" та "Боснійському горщику" 1908–11" [7, с. 134]. Письменник змодельовав свій твір на базі фактів, яких не існувало для Поточної Реальності, та

іронічних квазідокументальних джерел. Але, якщо розглядати це оповідання в системі суто Альтернативної Реальності, В. Казимир дотримується необхідних чинників для моделювання альтернативно-художнього сценарію історії Візантійської імперії.

Отже, шляхи взаємоперетворень очікуваності та випадковості полягають у тому, що неіснуюче, випадкове в Альтернативній Реальності, розвиваючись за допомогою письменницької уяви, переходить у бажане та необхідне. Останні у свою чергу, розвиваючись, можуть перейти у випадкове. Дослідження альтернативно-історичних творів і зарубіжних письменників, і вітчизняних підтверджує, що змодельованому історичному процесу притаманне діалектичне взаємопроникнення закономірності та випадковості: вони поєднані в кожному історичному явищі чи кожному історичному феномені. Те, що на одному рівні розвитку, в одній системі відносин постає як явище випадкове, водночас на іншому рівні історичного процесу, в іншій системі відносин виступає як закономірне. Події випадкові в одному відношенні виступають закономірними в іншому.

Перспективним у цьому напрямку є дослідження ролі особистості як суб'єктивного фактора в історичній випадковості у творах художньої альтернативістики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арон Р. Избранное : введение в философию истории / Р. Арон ; [пер. с фр. И. А. Робозова]. – М. : ПЕР СЭ ; СПб. : Универ. кн., 2000. – 543 с.
2. Cournot, Antoine Augustin. Exposition de la theorie des chances et des probabilities / Antoine Augustin Cournot. – Paris, 1984. – 448 p.
3. Бочаров А. Историографические и методологические аспекты использования понятия “случайность” в изучении исторических альтернатив [Электронный ресурс] / А. В. Бочаров. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/istoriograficheskie-i-metodologicheskie-aspekty-ispolzovaniya-ponyatiya-sluchaynost-v-izuchenii-istoricheskikh-alternativ>
4. Курьлев О. Убить фюрера [Электронный ресурс] / Олег Курьлев. – ЭКСМО, 2007. – Режим доступа : <http://knijky.ru/books/ubit-fyurera>.
5. Гуревич А. Общий закон и конкретная закономерность в истории / А. Я. Гуревич // Вопросы истории. – 1965. – № 8. – С. 14–30.
6. Лотман Ю. Изъявление Господне или азартная игра? (закономерное и случайное в историческом процессе) / Ю. М. Лотман // История и типология русской культуры. – СПб. : Искусство-СПБ, 2002. – С. 342–348.
7. Казимир В. Певне Судження про Візантію / Велимир Чургус Казимир // Дам'янов С. Антологія сербської постмодерної фантастики. – Львів : Піраміда, 2004. – С. 116–135.

REFERENCES

1. Aron, R. (2000), Favorites. Introduction to the Philosophy of History, Translated by Robozov, Y. A., Moskow, Russia.
2. Cournot, Antoine Augustin, (1984), Exposition de la theorie des chances et des probabilities / Antoine Augustin Cournot, Paris, France.
3. Bocharov, A. (2007), Historiographical and methodological aspects of the use of the term “accident” in the study of historical alternatives, available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/istoriograficheskie-i-metodologicheskie-aspekty-ispolzovaniya-ponyatiya-sluchaynost-v-izuchenii-istoricheskikh-alternativ>
4. Kurylov, O. (2007), To kill Hitler, available at: <http://knijky.ru/books/ubit-fyurera>
5. Hurevych, A. (1965), The general law and a particular pattern in history, Questions of history, vol. 8, p. 14–30.

6. Lotman, Yu. (2002), *Expression of the Lord, or gamble?*, Sankt-Peterburh, Russia.
7. Kazymyr, V. (2004), *Certain judgments about Byzantine*, Lviv, Ukraine.

УДК 821.161.2-2

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА КІНОРОМАНУ «ХУДОЖНИК» К. ТУР-КОНОВАЛОВА, Д. ЗАМРІЯ, О. ЛІСОВИКОВОЇ

Проценко О.А., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет

бул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

oksanaprotsenko@mail.ru

У статті досліджується жанрово-стильова специфіка кінороману К. Тур-Коновалова, Д. Замрія, О. Лісовикової “Художник”. З’ясовано способи організації історико-біографічного матеріалу: синтез засобів кіно й літератури (поділ дії на короткі епізоди, монтаж кадрів, документальність, інформування, зміщення часових і просторових площин, авторське втручання у перебіг зображуваних подій тощо).

Ключові слова: документальність, кінороман, монтаж кадрів, симультанність, художній життєпис.

ЖАНРОВО-СТИЛЕВАЯ СПЕЦИФИКА КИНОРОМАНА “ХУДОЖНИК” К. ТУР-КОНОВАЛОВА, Д. ЗАМРИЯ, О. ЛИСОВИКОВОЙ

Проценко О.А.

Запорожский национальный университет

ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

В статье исследуется жанрово-стилевая специфика киноромана К. Тур-Коновалова, Д. Замрия, О. Лисовиковой “Художник”. Выяснены способы организации историко-биографического материала: синтез средств кино и литературы (разделение действия на короткие эпизоды, монтаж кадров, документальность, информирование, смещение часовых и пространственных плоскостей, авторское вмешательство в ход изображенных событий).

Ключевые слова: документальность, кинороман, монтаж кадров, симультанность, художественное жизнеописание.

GENRE AND STYLE SPECIFICS OF CINEMATOGRAPHIC NOVEL “THE ARTIST” (“HUDOZHNYK”) BY K. TUR-KONOVALOVA, D. ZAMRIYA, A. LISOVYKOVA

Protsenko O.A.

Zaporizhzhya National University

66 Zhukovskogo str., Zaporizhzhya, Ukraine

Taras Shevchenko’s life and career have become the object of reflection in the multi-genre artistic biographies of the XX – XXI centuries the base of which was documentary evidence of a well-known personality, his complete life or his fragment. The researchers of the genre specifics of artistic biographies are Ye. Baran, I. Bratus, O. Halich, G. Gregool, I. Danylchenko, A. Datsyuk, A. Menshyi, I. Savenko, I. Khodorkiwski and others. At the present stage of Ukrainian literary development the novel “The Artist” (“Hudozhnyk”) by K. Tur-Konovalova, D. Zamriya, O. Lisovykova has been left out of researchers’ attention and is the relevance of the theme. The aim of exploration is to find these authors’ unique artistic handwriting and the type of their world view. The task of the article is to define their artistic tools and techniques.

The genre of the novel “The Artist” (“Hudozhnyk”) by K. Tur-Konovalova, D. Zamriya, O. Lisovykova is cinematographic novel that was created with a conscious focus on certain cinematic techniques of narration – separation into short episodes; brevity of dialogues; author’s interference in the course of depicted events through comments, derogations, characteristics; information; mounting nature of episodes; time shifts and so on. Composite construction of the novel is free reflecting present, past and future. Fifty-two chapters of the novel is similar to separate episodes within the movie. The typical method of the work is framing that connects exposition, beginning and conclusion of the prose novel. In three main parts Shevchenko’s life is recreated like in a film representation. The dominant features of the